

A BMX, és egyéb extrém sportok választásának motivációs tényezői

Motivational factors of choosing BMX and other extreme sports

A. MÜLLER¹, S. BOLEGA², Z. GABNAI³, É. BÁCSNÉ BÁBA⁴, C. PFAU⁵

¹Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Vidékfejlesztés, Turizmus-és Sportmenedzsment Intézet
Sportgazdasági- és Menedzsment Tanszék, muller.anetta@econ.unideb.hu

³Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Gazdálkodástudományi Intézet Vállalatgazdaságtani Tanszék,
gabnai.zoltan@econ.unideb.hu

⁴Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Vidékfejlesztés, Turizmus-és Sportmenedzsment Intézet
Sportgazdasági- és Menedzsment Tanszék, bacsne.baba.eva@econ.unideb.hu

⁵Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Vidékfejlesztés, Turizmus-és Sportmenedzsment Intézet
Sportgazdasági- és Menedzsment Tanszék, pfau.christa@econ.unideb.hu

Absztrakt. Az extrém sportok egyre nagyobb szerepet játszanak a szabadidős kínálati elemekben, hiszen a fogyasztók által megnövekedett kereslet igen dinamikus növekedést mutatott az elmúlt évtizedekben. A kutatásunkban 237 fő extrém sportot űző személy szabadidővel kapcsolatos, valamint a BMX sportoláshoz kötődő motivációit vizsgáltuk. Kutatásunk eredményéből kiderül, hogy a BMX-et leginkább a fiatal férfiak választják szabadidős tevékenységként. Az extrém sportok fogyasztóira jellemző a belső motiváció, a saját határait feszegetése, az újszerű, élménydús tevékenységek kipróbálása, valamint az ismerősökkel, barátokkal való közös tevékenység iránti igény is.

Abstract. Extreme sports play an increasingly important role in the supply of recreational activities, as an increased consumer demand has shown a dynamic growth over the past decades. In our research, we investigated motivational factors related to leisure time and in particular BMX sport on a sample of 237 people who do extreme sports. Our results have revealed that BMX is mostly chosen by young men as a leisure time activity. The consumers of extreme sports are characterized by internal motivation, pursuit of their own boundaries, testing of novel and exciting activities and the need for doing joint activities with acquaintances and friends.

Bevezetés

A szabadidős és turisztikai trendek között dominánsan jelennek meg azok a rekreációs tevékenységek, melyek újszerűségükkel, élményközpontúságukkal, természet-közelségükkel és szórakoztató jellegükkel egyre több embert vonzanak [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]. Az extrém sportot űzők esetében igen erős motiváció a kíváncsiság, az új dolgok kipróbálása és az önkéntes kockázatvállalás [8, 9, 10, 11].

Az akciósportok térhódítása a 70-es években kezdődött el a nyugati országokban, ahol ezek a sportok az utóbbi évtizedekben jelentős mértékű, töretlen fejlődést mutattak, és máig rendíthetetlenül növekszik a népszerűségük [12, 13]. Az extrém sport ugyanakkor nem tekint vissza nagy hagyományra, viszonylag fiatal alternatívának számít a sport világában. Mégis a fejlettebb országokban dinamikus növekedés tapasztalható az effajta sportok résztvevőinek létszámát tekintve [14]. Ostrowski [15] kutatásából kiderült, hogy már 2002-ben csak az USA-ban megközelítőleg 86 millió ember vett részt aktívan valamilyen extrém sportban, mint sportoló. Ebből az óriási extrém sportolói létszámból is látható, hogy viszonylag gyorsan gazdasági szempontból is jelentős szereplővé vált.

A BMX egy angol mozaikszó, a Bicycle MotoCross-ból ered, ami a kerékpár és motokrossz keresztezésére utal. A kialakulása az 1960-as évek végére tehető, amikor is amerikai fiatalok utánózni akarták a már akkor ismert motokrosszot. A sportág hamar népszerű szabadidős tevékenység lett, majd a 2008-as pekingi olimpián történő debütálása után már a versenysportban betöltött szerepe is egyre jelentősebbé vált [11].

Az 1. táblázat a rekreáció tipológiai felosztását mutatja, mely igen jól illusztrálja az egyes sportok jellemzőit és annak fogyasztói motivációját. A táblázat tipológiai felosztásából több változatot és jellemzőt, valamint motivációt ötvöz a BMX-ezés, a rekreáció típusain belül teljes mértékben az élménykereső sportok közé sorolható. Ezen belül Extrém sport irányzat és Kaland sport változatai illenek rá a leginkább. A Rekreációs típusokból még az Outdoor irányzat is ide sorolható. Extrém sport irányzat azért, mert szélsőséges és veszélyes helyzetekbe lehet kerülni gyakorlása közben, így extrém tevékenységnek számít. Kaland és Outdoor sport, mivel közös, izgalmas és új élményekre lehet vele szert tenni aktuális társaságunkkal a szabadban. Egészségmegőrző szerepe vitathatatlan, mivel a kerékpározás javítja a kardiorespiratorikus állóképességet és a fizikai fittséget. Ezekből adódik, hogy sokoldalú rekreációs sportnak számíthat.

Rekreáció típusa	Változatai	Kiváltó okai	Jellemzői
Outdoor		természetbe vágyódás urbanizációtól való menekülés	rekreációs célú sporttevékenység a szabadban kertészkedés gyűjtögetés a szabadban
Egészség- megőrző	Üzemi munkahelyi rekreáció irányzat	betegállományban töltött napok magas száma team munka előtérbe kerülése	munkavégző képesség növelése csapatépítés, stressz oldás
	Sportági irányzat	fiatal korban űzött sportjátékok továbbélésének igénye	fiatal korban űzött sportok továbbélése, teljesítmény, versengés
	Fitness irányzat	civilizációs ártalmak felerősödése romló morbiditási, mortalitási adatok	arányos test divatja aerobic, testépítés kíméletes/kíméletlen diéta
	Wellness irányzat	holisztikus felfogás felerősödése	új életstílus, pszichés egyensúly megteremtése, relaxáció, szépségkezelés, masszázs, táplálkozás
Élmény- kereső	Extrém sport irányzatok	menekülés a munka teljesítménykényszeréből	extrém energiafelhasználás adrenalin-függőség, különleges tevékenység keresése
	Kaland sportok	monotónia ellensúlyozása	közös, kalandos élmény keresése

	„Fun” sportok	hagyományos társadalmi értékek háttérbe szorulása	érzelmi kötődés a választott sporthoz, sajátos szubkultúra aktív vagy passzív fanatizmus
	Teljesítményelvű rekreáció	versenysportolói pályafutás amatőr folytatása	kivételesen jó kondicionális állapot, intenzív sportolói múlt

1. táblázat. A rekreáció tipológiai felosztása és főbb jellemzői

Forrás: [16], 2011

A kutatás célja a BMX és a rekreáció kapcsolatának feltárása, valamint a BMX szabadidős sportot űzők főbb motivációinak és szabadidős fogyasztási szokásainak feltérképezése. A kutatás során arra kerestük a választ, hogy a BMX szabadidős sportot űzőknél mi a fő motiváció.

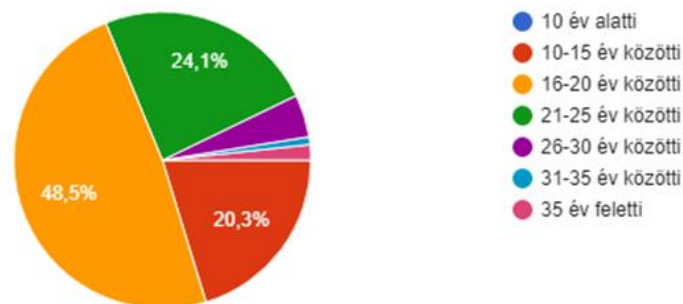
Hipotézis: Feltételezhetően a BMX sportot a fiatalabb korosztály részesíti előnyben. Motivációjukban az újszerűség, élménykeresés, a saját határaik feszegetése, a közös tevékenység meghatározó.

1. Anyag és módszer

A kutatásunkban online kérdőíves felmérést végeztünk. Az online kérdőívet egy extrém sport, azon belül BMX rajongói internetes oldal felhasználói között osztottuk meg, mivel elsősorban a BMX szabadidős sport fogyasztók motivációját terveztük feltérképezni. A kérdőívet 237 fő töltötte ki, melynek eredményeit SPSS szoftver segítségével dolgoztuk fel. Az alapstatisztikai elemzéseken túl az összefüggések vizsgálatára Khi-négyzet próbát alkalmaztunk.

A minta szociodemográfiai adatai: Az online kérdőívet 237 válaszadó töltötte ki, amelyből 224 (94,5%) férfi és 13 (5,5%) nő volt (1. ábra).

Életkor
237 válasz

1. ábra. A válaszadók életkor szerinti megoszlása

Forrás: saját vizsgálat, 2018

A válaszadók 48,5 százaléka (115 fő) 16-20 év közötti, 24,1 százaléka (57 fő) 21-25 év közötti, 20,3 százaléka (48 fő) 10-15 év közötti, 4,6 százaléka (11 fő) 26-30 év közötti, 1,7 százaléka (4 fő) 35 év feletti, 0,8 százaléka (2 fő) 31-35 év közötti és 0 százaléka 10 év alatti. A 25 év alatti korosztály 92,9 százalékát teszi ki a válaszadóknak, tehát leginkább a fiatalabbakat vonzza ez a sportág.

Megállapítható, hogy az extrém sportolás a fiatalok körében népszerű, mivel az extrém sportok nem rendelkeznek nagy hagyománnyal és ezeknek a sportoknak a lendületességét, veszélyességét ők kedvelik leginkább. Leginkább látványossága, pörgőssége és kockázatossága teszi vonzóvá a Z-generáció számára.

	<i>Y generáció</i>	<i>Z generáció</i>	<i>Nő</i>	<i>Férfi</i>
	%	%	%	%
<i>Gyaloglás</i>	94,1	93,5	95,3	90,9
<i>Biciklizés</i>	40,3	45,2	42,7	41,4
<i>Sportolás</i>	65,1	69,4	63,5	73,7
<i>Fizikai munka, kertészkedés</i>	40,3	32,3	35,1	46,5

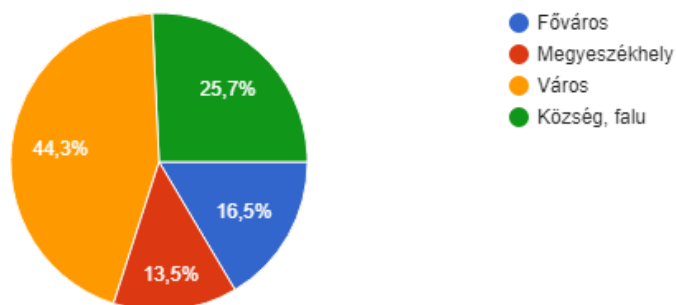
2. táblázat: Fizikai aktivitás generációnként és nemenként, n = 310 fő

Forrás: [17], 2017

A 2. táblázat adatai alapján a Z generáció tagjai között közel öt százalékkal népszerűbb a biciklizés az előző generációhoz képest.

Lakhely

237 válasz

2. ábra. A válaszadók lakóhely szerinti megoszlása

Forrás: saját vizsgálat, 2018

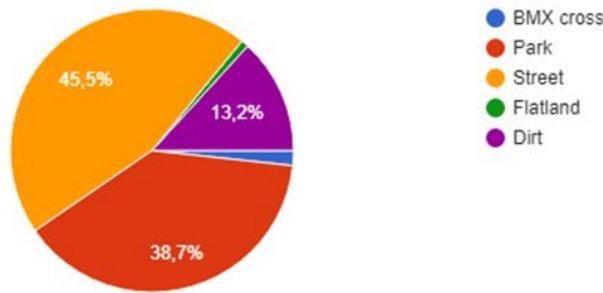
A lakhelyüket tekintve a kitöltők 44,3 százaléka lakik városban, 25,7 százalékuk községben vagy faluban, 16,5 százalékuk fővárosban, illetve 13,5 százalékuk megyeszékhelyen (2. ábra). A többség (74,3%) valamilyen városban lakik, ahol adottak a feltételek az extrém sportokhoz, azon belül a BMX-ezés űzéséhez. Számos magyar város rendelkezik skatparkkal, ahol tudnak gyakorolni a sportolók, valamint az utcák, a szabad terek és „placcok” adottságait is ki tudják használni. Tehát a városok alkalmasak a „street”, a „flatland” és a „park” BMX stílusok gyakorlására. A község és falu adottságai pedig inkább a „dirt”, illetve a „BMX cross” művelésére alkalmasak.

2. Eredmények

Arra a kérdésre, hogy „Melyik fajtája tetszik a legjobban a BMX-nek?“, 235 válasz érkezett, amelyből a válaszadók 45,5 százalékának a „street“, és 38,7 százalékának a „park” tetszik a legjobban (3. ábra).

Melyik fajtája tetszik legjobban a BMX-nek?

235 válasz

3. ábra: A BMX szakágainak kedveltsége a megkérdezettek körében

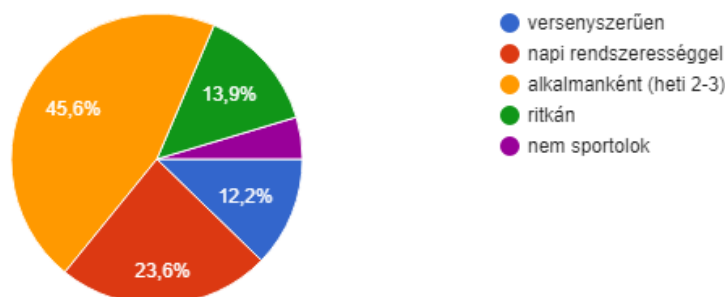
Forrás: saját vizsgálat, 2018

A fentieket indokolhatja az is, hogy ezeket a fajtákat látják másoktól, illetve ezzel a kettővel találkoztak a legtöbbször, ezeket tudják a lakhelyükön űzni és ezek számukra a leglátványosabbak és legérdekesebbek. Az előzők minden bizonnyal összefüggésben állnak a szociodemográfiai jellemzőkkel is, vagyis hogy többen élnek városban a kérdést kitöltők közül. Így ez a két stílus a legnépszerűbb az extrém sport rajongók körében, mivel a város adta lehetőségek ezeknek kedveznek. Kevésbé népszerűnek számít a „dirt” 13,2 százalékkal, a „BMX cross” 1,7% százalékkal és a „flatland” 0,9 százalékkal.

Az 4. ábra szemlélteti, hogy a válaszadók közül legtöbbször alkalmanként sportolnak (45,6%).

Ön sportol valamilyen formában?

237 válasz

4. ábra: A sportolási gyakoriság alakulása a megkérdezettek körében

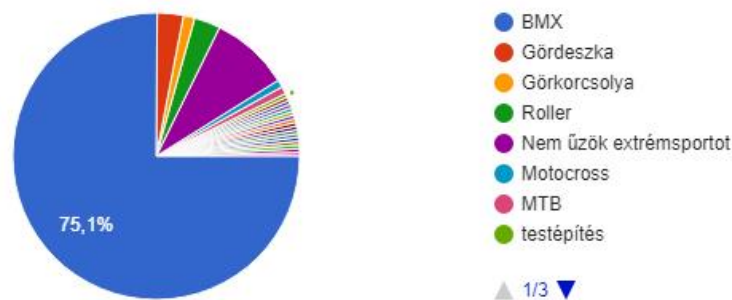
Forrás: saját vizsgálat, 2018

Az European Commission (2009) kutatása szerint a magyar emberek 31 százaléka sportol alkalmanként, és 5 százalékuk rendszeresen (12). Az EC felméréséhez viszonyítva a rajongói csoportban mért adatok szerint az alkalmi sportolók létszáma 14,6 százalékkal meghaladja az országos átlagot. Napi rendszerességgel a tagok 23,6 százaléka és versenyszerűen 12,2 százaléka sportol. Akik a „versenyszerűen” válaszlehetőséget jelölték be, azok nagy valószínűséggel napi rendszerességgel sportolnak, tehát így 35,8 százaléka a rendszeresen sportolók aránya, ami 30,8 százalékkal meghaladja az EU-s felmérésben megismerteket. Ez alapján azt feltételezhetjük, hogy az extrém sport kedvelők minden bizonnyal aktívabb életet élnek a magyar átlaghoz képest. Csak 13,9 százalékuk sportol ritkán, és a nem sportolók aránya ettől is kevesebb (4,6 százalék).

Az 5. ábra kördiagramja azt mutatja, hogy a 237 válaszadó 75,1 százaléka, azaz 178 fő gyakorolja, vagy gyakorolta valamelyik BMX stílust. Mivel a kérdőív a magyar extrém sport kedvelő réteget célozta meg, így nem meglepő, hogy mindössze 8,9 százalékuk nem úz semmilyen akciósportot.

Milyen extrém sportot úz?

237 válasz

5. ábra: A válaszadók által jelenleg és/vagy korábban úzott extrém sportok

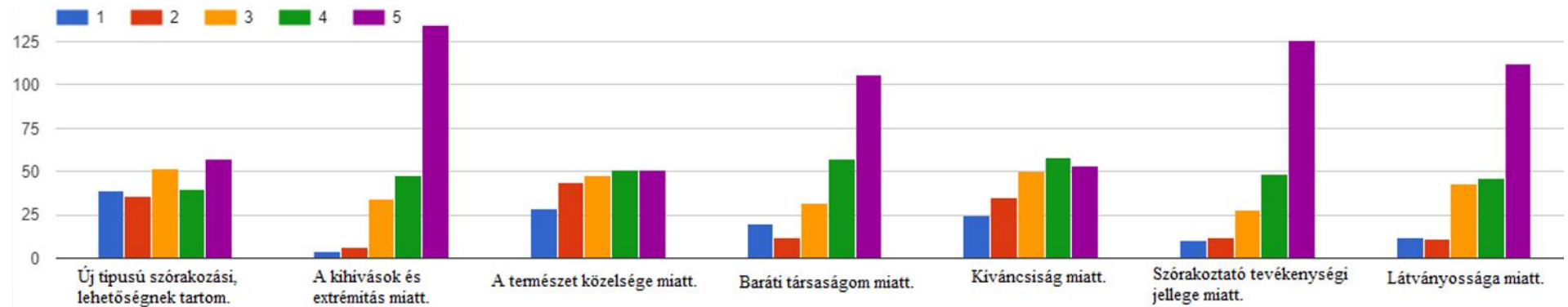
Forrás: saját vizsgálat, 2018

Az említett 8,9 százalékos arány 21 főt jelent, akik közül hárman versenyszerűen sportolnak, és így feltehetően kockázatos lenne számukra bármilyen akciósport gyakorlása a sérülés lehetőségének fennállása miatt. Továbbá nyolcan heti 2-3 alkalommal, négyen napi rendszerességgel sportolnak. Ők valószínűleg megtalálták a számukra megfelelő sportot, így csak nézik, illetve követik valamilyen formában az extrém sportokat. Öten ritkán, és egy személy egyáltalán nem sportol, ők passzív tagjai az extrém sport társadalomnak. A BMX-en kívül a kitöltők számos más extrém sportot is úznek, heten gördeszkáznak, ugyanannyian rollereznek, hárman görkorcsolyáznak, és vannak akik motocross-oznak, Mountain Bike-oznak, snowboardoznak vagy versenymotoroznak. Voltak, akik a testépítést és úszást adták válaszul – vizsgálatunk szempontjából ezek nem értékelhetőek, mivel nem számítanak extrém sportnak. A felmérés eredménye azt tükrözi, hogy a BMX toronymagasan a legnépszerűbb extrém sportnak számít a csoport tagjai között.

Arra is kerestük a választ, hogy a válaszadó BMX-ezők milyen indíttatásból kezdték el a sportot, illetve mi az, ami jellemzően hatással volt rájuk e sport választásában (6. ábra).

A kérdés a következő volt:

„Az alábbi állítások közül mi miatt kezdett el BMX-ezni leginkább? Értékelje az egyes állításokat 1-től 5-ig terjedő skálán, ahol: 1: egyáltalán nem jellemző; 2: kismértékben jellemző; 3: közepes mértékben jellemző; 4: jellemző; 5: teljes mértékben jellemző.

6. ábra: BMX extrém sport elkezdésének főbb okai, motivációi

Forrás: saját vizsgálat, 2018

A fenti kérdésnél tehát a válaszadóknak 1-től 5-ig terjedő skálán kellett értékelniük minden egyes feltevést, abból a szempontból, hogy mennyire jellemző vagy nem jellemző rájuk az, hogy miért kezdtek el BMX-ezni. Az első állítás az volt, hogy „új típusú népszerű szórakozási lehetőségnek tartom”, ami 57 emberre teljes mértékben jellemző, és 40 emberre jellemző volt. Ők azok, akik trendinek, újítonak tartják magát a sportot vagy életstílust, ami ezzel jár. 52 emberre közepes mértékben jellemző, és 36-ra kismértékben jellemző: nekik nem ez a sport legmeghatározóbb jellemzője. A 7 állításból ennél volt a legmagasabb az „egyáltalán nem”-mel válaszolók száma (39 fő). Esetükben az állítás, hogy a BMX új típusú szórakozási lehetőség, a legkevésbé mondható jellemzőnek a további lehetőségekhez képest. A válaszadók véleménye megoszlik ennél a lehetőségnél, mivel nem fedezhető fel nagy különbség a különböző oszlopok között. Ezzel ellentétben a kihívás és extrémítás miatt való sportolásra rákérdező kérdésünknel 135 emberre teljes mértékben jellemző az, hogy az extrémítás és kihívások miatt kezdte el az adott tevékenységet. Ugyanakkor ez természetesen nem mondható meglepőnek, mivel extrémisport lévén sajátossága, hogy új trükköket lehet tanulni, miközben veszélyes mutatóanyagokat kell bemutatni, ily módon legyőzve saját határainkat. Négy emberre egyáltalán nem jellemző, hogy a fent említett indok miatt kezdett el BMX-ezni: ezek a személyek nagy valószínűséggel csupán járműként használják kerékpárjukat. Ezen kérdésnél 48 emberre jellemző, 34-re közepesen jellemző és 6-ra kismértékben jellemző, hogy az extrémítás miatt kezdték el a biciklizést. 51 főre jellemző, és szintén ennyire teljes mértékben jellemző az, hogy a természet közelsége fontos számukra, ha extrém kerékpározásról van szó. A BMX a kerékpársportok döntő többségéhez hasonlóan elsősorban a természetben űzhető, ami köztudottan jótékony hatásokkal bír – a napsugárzás, a friss levegő mind-mind pozitív hatású. A válaszadók nagy része városban lakik, ugyanakkor jellemző rájuk a természet közelségének fontossága. Érdeemes hozzátenni, hogy ezt a sportot nem csak szabadtéren lehet űzni, ugyanis Magyarországon is található fedett skatepark Budapesten és Miskolcon is.

106 emberre teljes mértékben jellemző, hogy barátjuk vagy barátaik miatt űzik ezt a sportot, ami ugyancsak kiemelkedőnek számít. Ugyanez a szempont 57 személyre jellemző, 32 főre közepesen jellemző, 12 főre kismértékben jellemző, míg 20 főre egyáltalán nem jellemző.

Következő állításunk a kíváncsiság miatti sportválasztás volt. Azon válaszadók, akik a jellemző vagy nagymértékben jellemző választási lehetőségek egyikét jelölték meg, minden bizonnyal szeretnek új dolgokat kipróbálni, kíváncsiak voltak, hogy működik ez a sport, látták másoktól és saját bőrükön szerették volna tapasztalni, hogy hogyan tudnak teljesíteni benne, illetve miért élvezetes mások számára. A kitöltők közül 25-re egyáltalán nem jellemző, 35-re kevésbé jellemző, 50-re közepes mértékben jellemző, 58-ra jellemző, és 53-ra nagymértékben jellemző az, hogy a kíváncsiságuk hajtotta őket leginkább a BMX-ezés kipróbálása felé.

A rekreáció egyik legfontosabb alappillére a szórakozás, vagyis hogy élvezzük azt, amit csinálunk, és hogy olyan sportot válasszunk, amiben örömeinket leljük, és ezáltal szórakoztató legyen az aktív pihenés. Nem vélekedtek máshogy a kérdőív kitöltői erre a sportra vonatkozólag, mivel 126 emberre nagymértékben jellemző az, hogy szórakoztató számukra a BMX-ezés. Feltételezhetően miután kipróbálták ezt a sporttevékenységet, egyszerűen megtetszett nekik az, amit tapasztaltak és így meg is maradtak ennél a sportágnál. Mindösszesen 10 főre egyáltalán nem jellemző az, hogy szórakozató jellege miatt döntött volna e sport mellett.

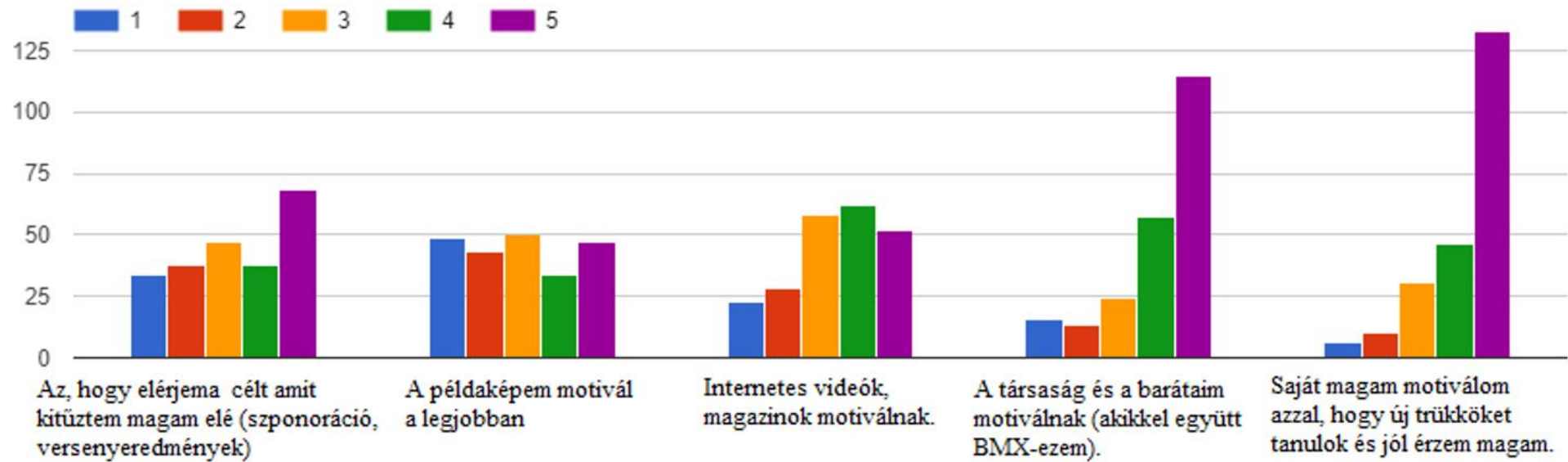

A BMX látványosságának ösztönző hatása 112 emberre teljes mértékben jellemző volt, 46-ra volt szimplán jellemző ez a tény. Ezen válaszadók számára fontos a látványosság, vagyis hogy milyen trükköket, ugrásokat hajtanak végre ők és mások, illetve mit látnak a nézők, külső szemlélők. Az eredmények alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy azok, akik elkezdték a sporttevékenységet, azok elsősorban az extrémítás és kihívások miatt tették azt, továbbá, hogy alapvetően egy szórakoztató tevékenységről van szó, amikor a BMX-ezésről beszélünk.

A következő kérdésben arra kerestük a választ, hogy a kérdőív kitöltőit mi motiválja leginkább BMX-ezés közben. A sportfogyasztásban a motiváció a következő fő formákban jelentkezhet [18]: (1) A siker/győzelem vagy a megélhetés motívuma, amely ösztönözheti a részvételt egy versenyen, illetve teljesítménye minőségi javulásában; (2) A társaság motívuma, amely arra készíti a sportfogyasztót, hogy társaságával, azaz másokkal együtt időt szánjon a sportolásra; (3) Az egészség és fittség motívuma, amely egyre gyakoribb oka a sportolásnak; (4) A kikapcsolódás/szórakozás és a játék motívuma, amely vonzó a "homo ludens", avagy a játészó ember számára, aki örömet leli az úzótt sportágában. A 7. ábra a BMX-ezést, mint extrém sportot úzóók körében jellemző motívációk alakulását és azok fontosságát szemlélteti.

A kérdés a következő volt:

„Mi motiválja leginkább BMX-ezés közben? Értékelje az egyes állításokat 1-től 5-ig terjedő skálán, ahol: 1: egyáltalán nem jellemző; 2: kismértékben jellemző; 3: közepes mértékben jellemző; 4: jellemző; 5: teljes mértékben jellemző.”

7. ábra: BMX-esekre jellemző motivációk alakulása. (1-től 5-ös skálán, 1= egyáltalán nem jellemző, 5= teljes mértékben jellemző)

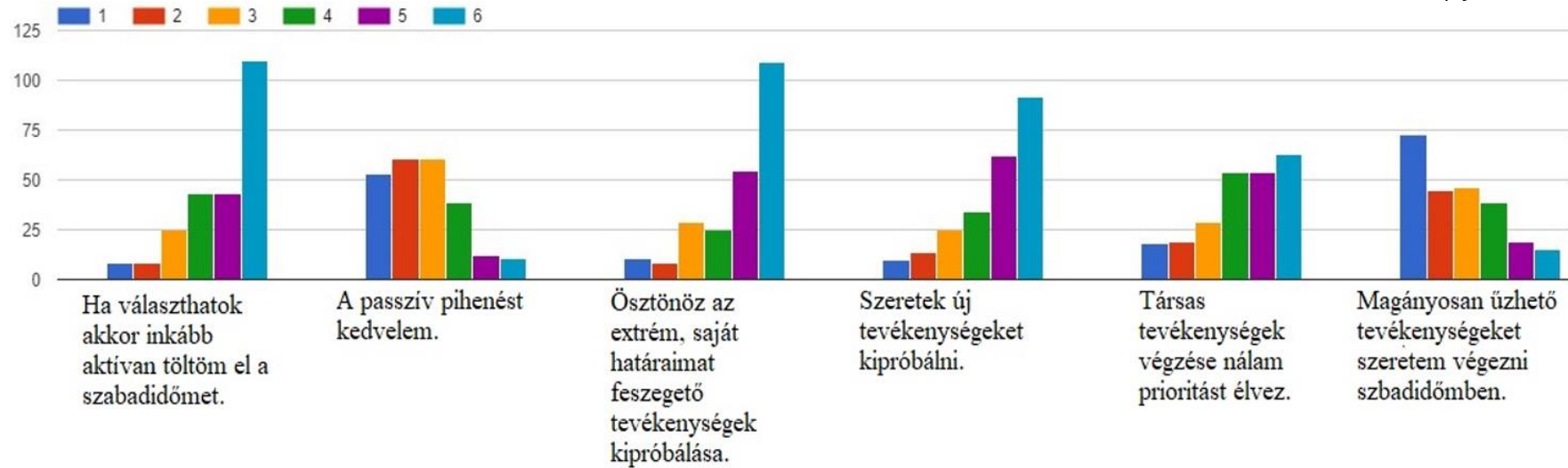
Forrás: saját vizsgálat, 2018

68 extrém sportolóra teljes mértékben jellemző, 38-ra jellemző, 47-re közepes mértékben jellemző az, hogy az egyik legnagyobb motiváció számukra a kitűzött cél elérése – legyen ez versenyeredmény vagy szponzoráció megszerzése. Így fontos számukra, hogy milyen teljesítményt tudnak felmutatni. Az előző kérdésből kiderült, hogy a válaszadók nagy többsége annak szórakoztató jellege miatt kezdett el BMX-ezni, de a későbbiek során sikerközpontúvá volt a sporttevékenység. Akikre ez az állítás jellemző, feltehetően professzionális karrierre vágnak ebben a sportágban, és megélhetést várnak tőle a későbbiek során. Így ezen személyek nem feltétlenül csak rekreációs célzattal végzik e tevékenységet. Biróné Nagy E. [19] a következőket írja a teljesítményorientációval kapcsolatban: *„a sportban a teljesítménymotiváció sajátossága az, hogy kifejezetten eszmei-erkölcsi érték létrehozására irányul. Ez nem csak azt jelenti, hogy a létrehozója emberileg mutat fel valamely kimagasló eredményt, s az által önmagát magasabb szinten megnyilvánítja, hanem azt is, hogy a sportot kedvelők (nézők, drukkerék) számára erkölcsi befolyásoló erő (a munkavégzés, akarás, tudás magas példáján keresztül). A sporteredmény – mint emberi teljesítmény – az emberi érzelmekre látványosságánál, lelkesítő erejénél, a nemes küzdelem példáján keresztül felfokozottan hat.”*

Leginkább saját magukat motiválják az emberek azzal, hogy új trükköket tanulnak, és jól érzik magukat a sport űzése közben, így az intrinsic motiváció is erőteljesen megjelenik. Ezen személyek napról napra jobbra szeretnének válni, feszegetve a saját határaikat. Az előző tényező 133 főt teljes mértékben motivált a cselekvés közben, és csupán 6 emberre nem volt egyáltalán jellemző. Az önmotiváció igen fontos ebben a sportágban, szabadság érzetet ad, mivel csak saját magát kell legyőzni e tevékenység közben. A maradék 87 főt is motiválja saját korlátainak feszegetése valamilyen szinten, de nem ezt találják a legfontosabb tényezőnek a sportolási kedv előidézésében. Ami még ezen kívül nagymértékben jellemző volt a kitöltőkre a motivációk tekintetében, az a társaság és a barátok hatása. Pluhár – Keresztes – Pikó [20] szoros pozitív kapcsolatot talált az egyén sportolása és a barátok sportolási szokásai között a középiskolások körében. A másoktól kapott bátorítás – így a barátok bátorítása – nagyobb szerephez jut a sportolási motiváció vizsgálatokor. Az öt válaszadási lehetőség közül ami legkevésbé motiválta az embereket, azok a magazinok, internetes videók és a példaképek, amelyek akár össze is kapcsolhatók. Számos magyar és külföldi videómegosztó portálon érhetőek el profi BMX-esek videóit, amelyek szereplőire példaképként lehet tekinteni. A kitöltőket azonban ezektől sokkal jobban motiválja saját maguk legyőzése, valamint baráti társaságuk, és céljaik elérése. Kevésbé van szükségük olyan személyre, akikre felnéznek, inkább ők akarnak „példaképpé” válni.

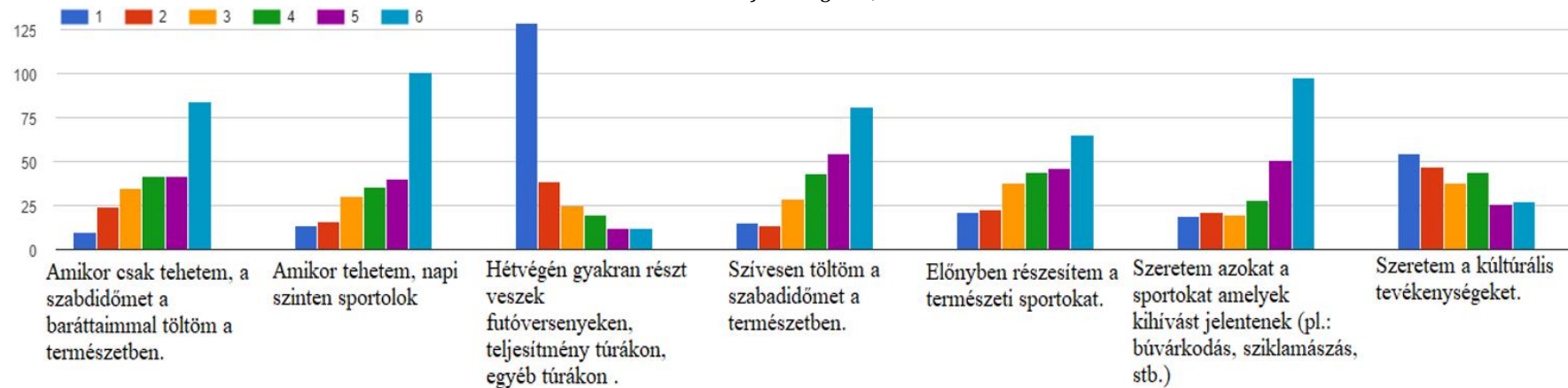
A következő, szabadidő eltöltésével kapcsolatos kérdésben a kérdőív kitöltőknek arra kellett válaszolniuk, hogy mennyire jellemzők rájuk az alábbi feltevések (8.- 9. ábra): - ha választhatok akkor inkább aktívan töltöm el a szabadidőmet; - a passzív pihenést kedvelem; - ösztönöz az extrém, saját határait feszegető tevékenységek kipróbálása; - szeretek új tevékenységeket kipróbálni; - társas tevékenységek végzése nálam prioritást élvez; - magányosan űzhető tevékenységeket szeretek végezni szabadidőmben; - amikor csak tehetem, szabadidőmet a barátaimmal töltöm a természetben; - amikor csak tehetem, napi szinten sportolok; - hétvége gyakran részt veszek futóversenyeken, teljesítménytúrákon, egyéb túrákon; - szívesen töltöm a szabadidőmet a természetben; - előnyben részesítem a természeti sportokat; - szeretem azokat a sportokat, amelyek kihívást jelentenek; - szeretem a kulturális tevékenységeket. A 6-os érték a teljes mértékben jellemző, az 5 nagyon jellemző,

a 4 inkább jellemző, a 3 inkább nem jellemző, a 2 kismértékben jellemző és az 1 egyáltalán nem jellemző-t jelenteti.

8. ábra: Válaszadók szabadidős szokásai 1. oszlopdiaagram. (1-től 6-os skálán, 1= egyáltalán nem jellemző, 6= teljes mértékben jellemző)

Forrás: saját vizsgálat, 2018

9. ábra: Válaszadók szabadidős szokásai 2. oszlopdiaagram. (1-től 6-os skálán, 1= egyáltalán nem jellemző, 6= teljes mértékben jellemző)

Forrás: saját vizsgálat, 2018

A válaszadók döntő többsége – ha választhat – akkor inkább aktívan tölti a szabadidejét. Százalékban kifejezve, ha az inkább jellemzőtől a teljes mértékben jellemzőig vesszük figyelembe, akkor 83,1 százalékuk aktívan szeret pihenni. A kutatás résztvevőinek a 73,8 százalékára egyáltalán nem, inkább nem és kismértékben jellemző az, hogy kedvelnék a passzív pihenést. A válaszolók 46 százalékát teljes mértékben ösztönzi az extrémítás és a határaik feszegetése a sporton keresztül, ezzel ellentétben csak 4,6 százalékuk vélekedett úgy, hogy ez egyáltalán nem érdekes számára, ha kikapcsolódásról van szó. A többség szeret új tevékenységeket kipróbálni, legyen szó akár új sporttevékenységről vagy egyéb szórakozási lehetőségről. Ez „inkább jellemző” volt 79 százalékukra, és „inkább nem” volt jellemző az alanyok 21 százalékára. A négy feltevés közül, vagyis, hogy a társas tevékenységek üzése prioritást élvez, fontos a barátokkal való sportolás a természetben, szabadidejét a természetben tölti, valamint szereti a természetben végezhető sportokat, mindegyik „inkább jellemző” volt a válaszadók körében. Tehát a csoport tagjai szeretik a szabadban tölteni idejüket barátaikkal és a társaságukkal közösen sportolva. Így az feltételezhetően helytálló lehet, hogy a magányosan űzhető sportok a válaszadók 30 százalékánál tulajdonképpen szóba sem jöhetnek.

Az összefüggés vizsgálat tapasztalatiból megállapíthatjuk, hogy a férfiak 62,9%-a, míg a nők 23,1%-a nyilatkozta, hogy jelenleg is űzi a BMX sportot, mely szignifikáns eltérést mutat a férfiak javára (Khi négyzet=55,02 df=11, p=0,000). A sportfogyasztók között a férfiak dominanciája figyelhető meg. A motivációt illetően a férfiak és nők között nem találtunk szignifikáns különbséget.

Következtetések

Az extrém sportot űzők nagyon aktív szabadidős tevékenységet folytatnak, a sportolási szokásaikban a belső motivációs tényezők dominálnak. Legfőbb szerepet játszik esetükben az egyén bátorsága és a teljesítményükben lévő határaik megismerése, kitolása. A társaság és a barátok szintén meghatározó motivációként jelennek meg az extrém sportot űzők esetében. Az extrém sport közösség tagjainak az extrémítás, szórakozás és kikapcsolódás nem korlátozódik le egyetlen sportra, szeretnek új impulzusokkal találkozni. A fogyasztó között a fiatal férfiak jelennek meg dominánsan.

Szabó [21] 539 fő egyetemi hallgatón (közgazdászok, jogászok, mérnökök, bölcsészek) végzett internetes kérdőíves kutatást, többek között arra keresve a választ, hogy mi a sportolási motivációjuk, illetve melyek a legnépszerűbb sporttevékenységek, amiket űznek. A sportolási motiváció tekintetében az alábbi eredményeket kapta: a válaszadók leginkább a kikapcsolódás és szórakozás (76,6%), az egészség (75%), a fittség (71,8%), a tevékenység élvezete (70,9%) és a szép formás test elérése (67,5%) miatt sportolnak. A legnépszerűbb sporttevékenységek a budapesti egyetemisták körében az aerobic (13,4%), a futás (13,4%), a labdarúgás (9,8%), a testépítés, a kondicionálás (9,3%) az úszás (7,3%) és a kerékpározás (5,5%). A felmérés alapján a kerékpározás népszerű sportnak számít az egyetemisták körében, akiket a kikapcsolódás és szórakozás motivál a legjobban. A kerékpározás, legyen az BMX, Mountain Bike vagy akár csak egy közlekedési eszköz, nagyban hozzá járul az egészség megőrzéséhez vagy a fittség fenntartásához.

A publikáció elkészítését a „GINOP-2.3.2-15-2016-00062 Életminőség fejlesztése Kelet-Magyarországon: Táplálkozás-, teljesítménybiológiai és biotechnológiai experimentális kutatások és eszközfejlesztések a humán megbetegedések megelőzésére és kezelésére” projekt támogatta.

Hivatkozások

- [1] L. Puczkó – T. Rátz (2002) *A tematikus park mint turisztikai attrakció*. Turizmus bulletin.6 (1) http://itthon.hu/site/upload/mtrt/Turizmus_Bulletin/02_01/SZ6.HTM.
- [2] T. Kajtna – M. Tusak – R. Barić – S. Burnik (2004) *Personality in high-risk sports athletes*. Kinesiology, 36(1) pp.24-34.
- [3] M. T. G. Pain – M. A. Pain (2005). *Essay: Risk taking in sport*. The Lancet, 366 (1) pp. .S33-S34.
- [4] TEA/ERA (2007) *Theme Park Attendance Report 2006, Themed Entertainment Association/Economics Research Associates, Mountain View, CA, available at: www.themeit.com/attendance_report2006.pdf*
- [5] R. Komppula (2007) *Developing the quality of a tourist experience product in the case of nature-based activity services*. Scandinavian journal of hospitality and tourism, 6(2) pp. 136-149.
- [6] M- Jónas-Berki (2010) *Tematikus parkok a turizmus rendszerében. Kalandparkok modellje induktív szemleletben*. PhD tézisek. 22. p. Pécs http://old.foldrajz.ttk.pte.hu/phd/phdkoord/nv/tezis/tezis_berki_nv.pdf
- [7] J. Rubin (2016) *2015 Theme index: The global attractions attendance report*. Themed Entertainment Association/Economics Research Associates http://www.aecom.com/content/wp-content/uploads/2016/05/2015_Theme_Index_Museum_Index.pdf.
- [8] A. Shoham – G. M. Rose – L. R. Kahle (2000) *Practitioners of risky sports: A quantitative examination*. Journal of Business Research, 47 pp.237–251.
- [9] B. W. Ritchie – D. Adair (2004) *Sport tourism: interrelationships, impacts and issues*. Channel View Publications, Clevedon. pp. 302.
- [10] J. R. B. Ritchie – S. Hudson (2009) *Understanding and meeting the challenges of consumer/tourist experience research*. International Journal of Tourism Research, 11, pp. 111-126.
- [11] R. D. Olsen (2007) *Extremt Naturleg. Extremely Natural*. Ekstrem sportveko. Skald AS.Voss. Norway. p.168.
- [12] R. L. Celsi – R. L. Rose – T. W. Leigh (1993) *An exploration of high-risk leisure consumption through skydiving*. Journal of Consumer Research, 20 pp. 1–22.
- [13] B. Wheaton (2004) *Inroduction: mapping the lifestyle sport-scape*. In: B. Wheaton: Understanding lifestyle sports, consumption, identity and difference. London: Routledge, pp. 1–28.
- [14] F. K. Goldscheider – A. Thornton – L. Young-DeMarco (1993) *A portrait of the nest-leaving process in early adulthood*. Demogr, 30 pp. 683-699.
- [15] J. Ostrowski (2002) *Corporate America makes pitchmen of pariahs*. Sports Business Journal, Augusztus 12–18, pp. 19–26.
- [16] L. Nádori (2011) *Sportelméleti ismeretek – A rekreáció elmélete és gyakorlata*, pp. 270
- [17] V. Keller – A. Dernóczy-Polyák (2017) *Fiatalok sportolási szokásai generációs megközelítésben*, pp. 9. In. Kautz Konferencia 2017 „Sport – Gazdaság – Turizmus”:2017. június 8.

http://kgk.sze.hu/images/dokumentumok/kautzkiadvany2017/Keller_Dernoczy_Kautz_2017.pdf

- [18] Á. Neulinger (2007) *Társas környezet és sportfogyasztás*. Budapest 52 p.
- [19] E. Biróné Nagy (2011) *Sportpedagógia*. Dialóg Campus kiadó, Budapest
- [20] Zs. Pluhár – N. Keresztes – B. Pikó (2003) "Ép testben ép lélek". *Középiskolások értékrendje fizikai aktivitásuk tükrében*. Magyar Sporttudományi Szemle, 2. pp. 29-33.
- [21] Á. Szabó (2006) *Egyetemisták szabadidősport- (szolgáltatás) fogyasztásai*. 76.sz. Műhelytanulmány. HU ISSN 1786-3031. 30. p. Corvinus Egyetem. <http://edok.lib.uni-corvinus.hu/114/1/Szabo76.pdf>
- [I1]<http://hosszabbitas.hu/egyeni/extrem/bmx-extrem/hivatalos-lesz-bmx-park-a-tokioi-olimpian>
- [I2] http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_334_fact_hu_en.pdf